

TÜRKÇE

ÜNİTE: NOKTALAMA İŞARETLERİ

KONU: Noktalama İşaretleri

ÖRNEK SORULAR VE ÇÖZÜMLERİ

1. Aşağıdakilerin hangisinde nokta (.) işareti yanlış kullanılmıştır?

- A) Saat 8.30' da Kadıköy'de buluşalım mı?
- B) 23.05.2003 tarihli yazısından dolayı görevden alınmış.
- C) Prof. DR. Mithat CANER dün vefat etmiş.
- D) Türkiye A.B.' ye girmek için çok uğraş veriyor.

Çözüm:

Noktanın kullanıldığı yerler:

- ① Tamamlanmış cümlelerin sonuna konur.
"Türkiye Cumhuriyeti 29 Ekim 1923'te ilan edildi."
- ② Kısaltmalar sonunda kullanılır.
Doç. , Dr.
- ③ Sıra gösteren sayılardan sonra konur.
1. sınıf , 15. sınıf
- ④ Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıları ayırmak için kullanılır.
23 . 04 . 1920
- ⑤ Saat ve dakika gösteren sayıları birbirinden ayırmak için kullanılır.
15.30 , 17.45
- ⑥ Üçlü gruplara ayrılarak yazılan büyük sayılarda gruplar arasına konur.
18 . 915 . 857 , 55.000.000
- ⑦ Matematikte çarpma işareti yerine kullanılır.
15 . 3 = 45
- ⑧ Bibliografik künyelerin sonunda kullanılır.
Tuncay Öztürk. Yüksel Öztürk. İmla kılavuzu. İstanbul 2003.

Buna göre ,

A' da saat ve dakikayı birbirinden ayırmak için kullanılmıştır.
8.30

B' de tarihlerde gün, ay ve yılı gösteren sayıları ayırmak için kullanılmıştır.
23 . 05 . 2003

C' de kısaltmalarda kullanılmıştır.
Prof. DR. Mithat CANER

D' de kullanılan nokta yanlıştır.
Sözcüklerin baş harfleri alınarak yapılan kısaltmalarda nokta kullanılmaz.
Doğrusu "AB'ye girmek için çok uğraş veriyor." olacaktı.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde parantezde boş bırakılan yere noktalı virgül gelmelidir?

- A) Hayır ( ) öyle olmaz.
- B) Yaralı ( ) adama minnet duygularıyla baktı.
- C) Sabaha kadar uğraştı ( ) fakat yine istediğine erişemedi.
- D) Gel demesi kolay ( ) git demesi zordur.

Çözüm:

Noktalı virgülün kullanıldığı yerler:

- ① Cümle içinde virgülle ayrılmış tür veya takımları birbirinden ayırmak için kullanılır.

Sözel derslerden psikoloji, tarih ve felsefeyi; sayısal derslerden matematik ve fiziği sevmiyorum.

- ② Ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için kullanılır.

At ölür, meydan kalır ; yiğit ölür, şan kalır.

- ③ Virgülle ayrılmış örnekleri farklı örneklerden ayırmak için kullanılır.

Fransa, İngiltere, Almanya ; Paris, Londra, Berlin

- ④ Aralarında anlamca karşıtlık, neden – sonuç, güçlendirme, tamamlama ilgileri olan ve sırasıyla ama, fakat, yoksa, çünkü, bundan dolayı, sonuç olarak, bu nedenle, öyleyse, böylece, bundan başka, ayrıca, öyle ki... gibi bağlaçlarla bağlanabilen cümlelerin arasına konur.

Bir millet ordusunu kaybedebilir, bağımsızlığını da kaybedebilir ; ama dilini sakladıkça o millet yanıyor demektir.

Buna göre:

A, B ve D seçeneklerinde virgül gelmelidir.

C seçeneğinde “fakat” bağlacından önce noktalı virgül kullanılmalıdır.

Sabaha kadar uğraştı ; fakat yine istediğine erişemedi.

3. Aşağıdakilerin hangisinde iki nokta (:) yanlış kullanılmıştır?

- A) Türkçede sözcük kökleri iki ana gruba ayrılır : isim ve fiil
B) Yaz mevsimlerinin ayları haziran, temmuz, ağustos : kış mevsiminin ayları aralık, ocak, şubattır.
C) Atatürk, nutkunu : “Ne mutlu Türküm diyene!” cümlesiyle bitirmiştir.
D) Namık Kemal : “Benimle yarın doktora gelir misin?”
Kuzeni : “Gelirim, bir işim yok.”

Çözüm:

İki noktanın kullanıldığı yerler :

- ① Kendisinden sonra açıklama yapılacak cümlelerin sonuna konur.
Yazdıklarında sürekli gündelik konuları işlerdi: Kazalar, siyaset...
- ② Örneklerle açıklanacak kuralların ve kural değerindeki cümlelerin sonuna konur.
Diller üçe ayrılır :
a) Tek heceli diller
b) Eklemeli diller
c) Çekimli diller
- ③ Bir yerden ya da bir kimseden aktarılmış bir sözün yazılacağını göstermek için kullanılır.
Mehmet : “Ne zaman gideceksiniz?” diye sordu.
- ④ Edebi eserlerdeki karşılıklı konuşmalarda, konuşan kişinin adından sonra konur.
Şair gülümsedi :
- İyi öyleyse!

A, C ve D seçeneklerinde doğru kullanılmıştır.

Ancak B’ de virgülle ayrılmış tür veya takımları birbirinden ayırmak için iki nokta değil, noktalı virgül kullanılmalıdır.

4. Aşağıdakilerden hangisinde virgül (,) işareti diğerlerinden farklı bir amaçla kullanılmıştır?

- A) El el üstünde olur, ev ev üstünde olmaz.
- B) Necla Hanım, dışardan gelen sese kulak vermek için pencereye koştu.
- C) Okumak, en çok sevdiği şeylerin başında geliyordu.
- D) Yaptığı işi, her nedense sevmediğini söylüyordu.

Çözüm:

Virgülün kullanıldığı yerler:

- ① Cümlede eş görevli sözcük ve sözcük grupları arasına konur.
Hızlı, atılgan, cesaretli ve ince ruhlu bir delikanlıydı.
- ② Sıralı cümleleri ayırmak için kullanılır.
Geldi, hemen gidiverdi.
- ③ Özellikle vurgulanması gereken sözcük öbeklerinden sonra kullanılır.
Mehmetçik, vatanın kurtuluşunu görmese de mutlu bir şekilde şehit olacaktı.
- ④ Uzun cümlelerde yüklemden uzak düşmüş öğeleri belirtmek için kullanılır.
Murat Efendi, uzun zamandır yapmadığı işinin, başına bela olacağını anladı.
- ⑤ Cümle içindeki ara sözleri ve ara cümleleri ayırmak için kullanılır.
Yavuz Sultan Selim, kim ne derse desin, büyük bir liderdir.
- ⑥ Anlama güç katmak için yenilenen sözler arasında kullanılır.
O zaman babam beni bir daha, bir daha, bir daha öptü.
- ⑦ Tırnak içinde olmayan alıntı cümlelerden sonra kullanılır.
Yozgat'a yarın gideceğim, dedi.
- ⑧ Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul ve teşvik bildiren hayır, yok, yoo, evet, peki, tamam, olur, hayhay, öyle, elbette, gibi kelimelerden sonra kullanılır.
Evet, basamak basamak ilerliyoruz.
- ⑨ Bir kelimenin kendisinden sonra gelen kelime veya kelime gruplarıyla yapı ve anlam bakımından ilgisi olmadığını göstermek için kullanılır.
Soğuk, ellerimizi dondurdu.
- ⑩ Yazışmalardaki hitaplarda ve seslenmelerde virgül kullanılır.
Sevgili kardeşim,
- ⑪ Yazışmalarda, yer adlarını tarihlerden ayırmak için kullanılır.
Maltepe, 12 Haziran 2003
- ⑫ Sayıların yazılışında, kesirleri ayırmak için kullanılır.
53,5   61,8
- ⑬ Bibliyografik künyelerde yazar, eser, basım evi gibi maddelerden sonra kullanılır.
Umberto Eco, Yanlış okumalar Can Yayınları, İstanbul 2000,

Buna göre:

B, C ve D seçeneklerinde yüklemden uzak düşmüş olan öğeleri belirtmek ve vurgulamak için kullanılmıştır. A seçeneğinde sıralı cümleleri ayırmak için kullanılmıştır.

5. ( )Türkçede mükemmel ya da iyi denebilecek şehir tarihlerine sahip miyiz ( ) Bu soruya ( ) evet ( ) demek mümkün değildir ( ) ( ) diyor.

Yukarıdaki cümlede parantezle boş bırakılan yere hangi işaretleri getirilmelidir?

- A) (“)(?)(-)(,)(.)(“)
B) (“)(?)(-)(,)(!)(“)
C) (“)(?)(‘)(’)(!)(“)
D) (“)(?)(‘)(’)(.)(“)

Çözüm:

- Bir metin içinde, başkasından aynen aktarılan sözler tırnak içinde verilir. Bu yüzden ilk ve son parantezde tırnak (“”) kullanılacaktır.
- Soru anlamı taşıyan cümle ve sözcüklerden sonra soru işareti konur. İkinci parantezde soru işareti kullanılacaktır.
- Tırnak içinde verilen ve yeniden tırnağa alınması gereken bir sözü belirtmek için tek tırnak (‘ ’) kullanılır. ‘ evet ’ sözcüğü tek tırnak içinde olmalıdır.
- Tamamlanmış cümle sonunda da nokta kullanılır. “Türkçede mükemmel ya da iyi denebilecek şehir tarihlerine sahip miyiz? Bu soruya ‘ evet ’ demek mümkün değildir.”

Buna göre cevap D seçeneği olmaktadır.

6. **Aşağıdaki numaralandırılmış cümlelerin hangisinde noktalama işareti yanlış kullanılmamıştır?**

- A) İng.’yi öğrenmek için özel ders alacaktım
B) Çocuklar 3’er 3’er sıra oldu.
C) Adanali bir gençle yazın anlaşmış evlenmiş.
D) “Türkçe’nin Önemi” konulu bir konferansa katıldım.

Çözüm:

KESME İŞARETİ : Sonunda nokta bulunan kısaltmalar kesme işaretiyle ayrılmaz.
vb. leri

- Üleştirme sayı sıfatları rakamla değil yazıyla gösterilir.
5’er değil, beşer yazılmalıdır.

- Kişi adlarından sonra kullanılan unvanlardan ve dil, kurum, kuruluş, akım, çağ, dönem adlarından sonra kesme işareti kullanılmaz.
İngilizcenin, Zeynep Hanıma

- Yabancı özel adlardan sonra kullanılan çokluk ve yapım ekleri kesme işaretiyle ayrılır.
Türkçe sözcüklerde yapım ekleri özel isme gelince kesme işareti ile ayrılmaz. Ankara’lı yanlıştır.
İngiltere’li
Alice’ler

Buna göre

A’ da “İng.’yi” sözcüğü sonunda bulunan kısaltma olduğundan kesme işareti kullanılmamalıydı.

B’ de üleştirme sayı sıfatı yazıyla yazılmalıydı. Üçer üçer

D’ de dil, kurum, kuruluş gibi adlardan sonra kesme işareti kullanılmamalıydı.

Türkçenin Önemi...

Doğru cevap C’ dir.

Adanali bir gençle yazın anlaşmış evlenmiş.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde parantezle boş bırakılan yere nokta gelmelidir?

- A) Evet ( ) yarın gelirse güzel olur.
- B) 5 ( ) sokaktan sola saparsan evi görürsün.
- C) Mayısın 23 ( )ünde düşün var.
- D) Göz alabildiğine toprak, taş, kaya ( )

Çözüm:

Noktanın kullanıldığı yerleri birinci soruda açıklamıştık.

Buna göre:

A' da kabul ve ret bildiren sözcüklerden sonra virgül kullanılır.

“Evet, yarın gelirse güzel olur.”

C' de sayılara getirilen ekleri ayırmak için kesme işareti kullanılır.

“Mayısın 23'ünde düşün var.”

D' de örneklerin sürdürebileceğini göstermek için üç nokta (...) kullanılır.

Göz alabildiğine toprak, taş, kaya...

B' de sıra gösteren sayılardan sonra nokta (.)kullanılır.

Doğru cevap B' dir.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde virgül doğru yerde kullanılmıştır?

- A) Ülkemize, hasret kaldığımız yere, gelmek istiyorum.
- B) Çok çalıştı, ama sınavı kazanamadı.
- C) Sıfatlar ikiye ayrılır, niteleme ve belirtme sıfatları
- D) Sen yarın oraya git de,

Çözüm:

Virgülün kullanıldığı yerleri 2. sorumuzda ayrıntılarıyla açıklamıştık.

Buna göre seçenekleri inceleyelim:

Virgülün kullanıldığı yerlerden biri de ara sözlere ve cümleleri ayırmak için kullanılmasıydı.

A' da böyle bir kullanım var.

Ülkemize, hasret kaldığımız yere, gelmek istiyorum.

Ara söz

B' de bağlı cümle vardır. “Ama” bağlayıcıyla bağlanmıştır. Böyle bağlı cümlelerde bağlaçtan önce virgül değil, noktalı virgül kullanılır.

“Çok çalıştı ; ama sınavı kazanamadı.” olmalıydı.

C' de yapılan bir açıklama olduğu için virgül değil, iki nokta kullanılmalıydı.

“Sıfatlar ikiye ayrılır: Niteleme ve belirtme sıfatları” olmalıydı.

D' de bitmemiş bir cümle olduğundan virgül değil üç nokta kullanılmalıydı.

“Sen yarın oraya git de...” olmalıydı.

Cevap A' dır.

KONU TESTİ - 1

1. “Anne sevgisi en kutsal sevgidir (1) Yazıklar olsun, onu ayaklar altına alan kötü yaratığa (2) Annesini inciten, üzen ve ağır sözlerle onu yaralayan en üstün insan bile, bayağı bir yaratıktan farksızdır (3) Annesini üzen, yaşamında mutluluk bulamaz (4)”
Yukarıdaki paragrafta numaralandırılmış cümlelerin hangisine nokta (.) getirilmez?

A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

2. **Aşağıdakilerden hangisinde parantezle boş bırakılan yere iki nokta (:) konulmalıdır?**

A) Hazırlıklar dün bitti ( ) senin gelmeni bekliyorum.
B) Arkadaşının yardıma ihtiyacı vardı ( ) bütün gün ona yardım etti.
C) Bugün ne yaptığımı söyleyeyim ( ) Sabahtan beri ders çalıştım.
D) Bütün yatırımını işine yaptı ( ) şimdi bunun ürünlerini topluyor.

3. **Aşağıdakilerden hangisinde virgülün kullanım amacı farklıdır?**

A) Uzun boylu, yeşil gözlü bir çocuktur.
B) Akşamleyin Elif'e, Neslihan'a, Dilek'e telefon edeceğim.
C) Anneannem çocuklarına, torunlarına kavuşmuştu.
D) Akşam parka gittim, seni bekledim.

4. **Aşağıdakilerden hangisinde noktanın kullanılması yanlış olur?**

A) Tamamlanmış cümle sonunda
B) Kısaltmalardan sonra
C) Sıra bildiren rakamlardan sonra
D) Örnek verilecek cümlelerin sonunda

5. **Aşağıdaki cümlelerden hangisinin sonuna nokta konulmalıdır?**

A) Evden çıkar çıkmaz onunla karşılaşmayayım mı
B) Hemen ondan özür dile
C) Biraz yalnız kalmak istediğini söyledi bize
D) Bugüne kadar hiç çalıştın mı

6. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde parantezle gösterilen yere iki nokta getirilemez?**

A) Babamın sesi kulaklarımda çınıyor ( ) Zamanını iyi değerlendir çocuğum.
B) Bu mevsimin en lezzetli meyveleri şunlardır ( ) kayısı, kiraz, şeftali...
C) Eve gelir gelmez çekmeceleri, dolapları karıştırdı ( ) bir şeyler aradı.
D) Senden istediklerim belli ( ) düzen ve temizlik

7. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde virgül (,) kaldırılırsa cümlenin anlamı değişir?**

A) Yaşlı, bütün gün dışarı da kaldı.
B) Şu, senin almak istediğin kazak mı?
C) Genç, kıza baktı ve ona yaklaştı.
D) Arkadaşım, bu yatılı okulda çok mutlu.

8. **Aşağıda verilen bilgilerden hangisi noktanın (.) kullanıldığı yerlerdendir?**

A) Sözcüklerde yapılan kısaltmalarda kullanılır.
B) Kitap, dergi, makale adlarında yazı ve bölüm başlıklarında nokta kullanılır.
C) Sayılarda ondalık kısımları ayırmak için kullanılır.
D) Hitaplardan sonra kullanılır.

9. **Aşağıdakilerden hangisi noktanın (.) kullanıldığı yerlerden değildir?**

A) Tarihlerin yazılışında gün, ay ve yılı gösteren sayıların arasına konur.
B) Cümlede vurgulanması gereken öğelerden sonra konur.
C) Çarpma işareti yerine kullanılır.
D) Sıra sayı sıfatı olan “-ıncı/-inci” anlamı vermek için sayıların ardına konur.

10. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde parantezle boş bırakılan yere nokta (.) getirilmelidir?**

A) Sular mı yandı, neden tuna benziyor mermer ( )
B) Onun dostluğunu bir daha elde etmenin artık imkanı var mıdır ( )
C) Arife günü yalan söyleyenin bayram günü yüzü kara çıkar ( )
D) Ne mutlu Türk'üm diyene ( )

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde parantezle boş bırakılan yere iki nokta (:) getirilmelidir?

- A) Eğer dünyada umut olmasaydı ( ) hiçbir şey olmayacaktı.
- B) Kel ölür, sırma saçlı olur ( ) kör ölür, badem gözlü olur.
- C) Kalabalığa, gerisindeki padişahı göstererek ( ) "Sultan Mehmet odur, ona gidiniz."
- D) "Doğuluyum, batılıyım, çerkezim, lazım( )"

12. Aşağıdakilerin hangisinde iki nokta (:) yanlış yerde kullanılmıştır?

- A) İyi yazı karışık fikirleri sadeleştirir: Kötü yazı sade fikirleri karıştırır.
- B) Atatürk şöyle diyordu: "Türk dili zengin, geniş bir dildir. Her kavramı ifade yeteneği vardır."
- C) İyi yazının affetmediği başlıca hatalar şunlardır: Kararsızlık, tekrar, bulanıklık, ahenksizlik...
- D) Sosyal hayatta nizamın önemini gösteren aktüel bir konu vardır: Trafik

13. İki kişinin dostluk kurmasının nedenleri sayısızdır (1) ufak tefek şeyler var tabii (2) ama en önemlisi, yaşama eş bir anlam vermemiz. Bizim eski bir şairimiz bunu anlatmıyor mu (3) "Dünyayı seninle sevmişim ey dost" Tek bir mısradaki dostluğun taşıdığı engin anlam ne güzel belirtilmiş (4) Dünya ancak sevgiyle, dostlukla güzelleşiyor.
Yukarıdaki paragrafta numaralandırılmış yerlerden hangisine iki nokta (:) getirilmelidir?

- A) 1   B) 2   C) 3   D) 4

14. Aşağıdakilerden hangisi iki noktanın (:) kullanıldığı yerlerden değildir?

- A) Konuşma çizgisinden önce kullanılır.
- B) Şüpheleri, tereddütleri, ifade eden aralıkları belirtmek için kullanılır.
- C) Herhangi bir kimseden veya başka bir yerden alıntı yapılacaksa, aktarılan sözden önce kullanılır.
- D) Herhangi bir konuyla ilgili örnekler sıralanacaksa örnekler önce kullanılır.

15. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde iki noktanın kullanımıyla ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) Anneme o yıllarda şöyle seslenirdim: Bir tanem!
- B) Zulüm : Haksızlık, eziyet
- C) Cicero : "İnsan için kültür, vücut için ekmek kadar lazımdır." der.
- D) Anan, baban var mı :
- Yalnız anam var. Babam sizlere ömür ...

16. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde noktanın kullanımıyla ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) Yaban romanının yazarı Y. K. Karaosmanoğlu değil mi?
- B) Bin yıldan uzun bir gecenin bestesidir bu.
- C) T.B.M.M.nin ilk açılış tarihini bilmeyen insanlar var.
- D) Bugün 16.00'da AKM' de bir gösteri varmış.

17. Aşağıdakilerin hangisinde virgül yanlış yerde kullanılmıştır?

- A) Bu, çiçeklere iyi bakılmadığını gösteriyor.
- B) Peki, bunu yapamazsan ne olacağını biliyor musun?
- C) Öğretmenimiz Burak, 7 Ekim 1973 doğumluymuş.
- D) Dersler 8.45, 16.00 arasında yapılacak.

18. Aşağıda virgülle ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Belli olmayan yıl, yer vb. durumları göstermek için kullanılır.
- B) Eş görevli sözcük ve sözcük grupları arasına konur.
- C) Cümlede vurgulanması gereken öğelerden sonra konur.
- D) Ara söz ve ara cümleleri ayırmak için kullanılır.

19. Aşağıda cümlelerin hangisinde virgül (,) yanlış yerde kullanılmıştır?

- A) Orhan Veli'nin, eserleri şunlardır: Garip, Vazgeçemediğim, Destan Gibi, La Fontaine Masalları, Nasrettin Hoca Hikayeleri.
- B) Voltaire der ki: "Kader bizi sürükleyip götürür, arzularımıza kulak asmaz."
- C) Dil, ulusal kültürün gelişmesinde ve bağımsızlığın korunmasında önemli bir etkidir.
- D) Sanatçı, düşünce ve inançlarını, sanatının üstünde tutmalıdır.

20. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde virgül (,) diğerlerinden farklı bir görevde kullanılır?

- A) Pencerenin kanadı, bozuk olduğu için iyi kapanmıyor.
- B) İzinsiz inşaata girmek, yasaktır.
- C) İclâl, öğretmen sınıftan çıkıncaya kadar yerinden kalkmadı.
- D) Ayşe, amcamın kızı, haftaya nişanlanıyor.

21. Cesur Yürek'i yeniden izliyorum (I) İkinci izleyişim bu (II) Kurguyu biliyorum (III) kişileri tanıyorum (IV) ama bu durum merakımı hiç azaltmıyor.

Bu parçadaki numaralı yerlerden hangisine noktalı virgül (;) konulması uygun olur?

- A) I   B) II   C) III   D) IV

22. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde virgül (,) eş görevli sözcükleri birbirinden ayırmak için kullanılmamıştır?

- A) Bu masa, bu halı, bu pencere... Dünyamı teşkil eden bu eşyalar elden çıkmış ve buraya getirilmiş.
- B) Uçuk sarı saçlı, duru beyaz tenli, melek gibi güzel çehreli bir kız çocuğu, inci gibi dişleriyle bana gülümsüyordu.
- C) Bilim ve teknolojiye ileri olmak, her türlü mücadelede başarılı olmanın başlıca koşuludur.
- D) Dünyada her şey için, medeniyet için, hayat için, başarı için en gerçek yol gösterici olan şey bilimdir, fendir.

23. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde boş parantezle belirtilen yere noktalı virgül (;) getirilmelidir?

- A) Şaşkınlığı geçince ( ) olayı anlamaya çalışıyordu.
- B) Havalar soğumuştur ( ) ama biz kömür alamamıştık.
- C) Ahmet Bey ( ) en sevdiğim komşumdur.
- D) Sen ( ) bu tür gösterişlerden çok sıkılırsın.

24. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde parantezle boş bırakılan yerde virgülün (,) kullanılması anlam karışıklığını giderir?

- A) Bütün kitaplarımı ( ) yazmalar hariç, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'ne bağışladım.
- B) Bu ( ) çiçeklere iyi bakılmadığını gösterir.
- C) Asistanlardan ( ) bizim asistanlarımızdan bahsediyorum.
- D) Etrafa hoş ve olgun bir koku ( ) yeni kesilmiş geçkince bir karpuz kokusu yayıldı.

25. Aşağıdakilerin hangisinde virgülün kullanımı ile ilgili yanlış bir bilgi verilmiştir?

- A) Birbiri ardınca sıralanan eş görevli sözcükleri ya da sözcük gruplarını ayırma da kullanılır.
- B) Kısaltmalara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.
- C) Öznenin vurgulanması için kullanılır.
- D) Ara söz ya da ara cümle iki virgül arasında gösterilir.

TÜRKÇE

ÜNİTE: NOKTALAMA İŞARETLERİ KONU: Noktalama İşaretlerinin Kullanımı

ÖRNEK SORULAR VE ÇÖZÜMLERİ

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisine üç nokta (...) getirilmelidir?

- A) Ben bu söylediklerini ( )'den duydum.
- B) Hangi konuları işlediniz ( )
- C) Ne olur biraz beni dinleyin ( )
- D) Soğuk, yüzümüzü çatlattı ( )

Çözüm:

Üç noktanın kullanıldığı yerleri görelim:

- a. Herhangi bir nedenle bitirilmemiş cümlelerin sonuna konur.
Öyle güzel yaylaları var ki ...
- b. Herhangi bir nedenden dolayı açıklanmak istenmeyen kelime ve bölümlerin yerine konur.
Ali'nin hasta olduğunu duydum. Şimdi nasıl?
— Onu dün...
- c. Alıntılarda atlanan yerleri belirtmek için kullanılır.
“... çocuğu karşımda görünce çok şaşırımdı...”
- d. Örneklerin sürdürülebileceğini göstermek için kullanılır.
Evden bir sürü şey almış: Elbise, tişört, ayakkabı...
- e. Cümlelerin yarıda kesilerek geri kalan kısmının okuyucunun hayal gücüne bırakıldığı veya cümleye güç katmak amacı güdüldüğü durumlarda kullanılır.
Ne var ki, haklı tepkinin de medenî bir üslûbu olmalı; hele basın için...

Buna göre:

B'de soru anlamı olduğu için soru işareti kullanılmalıdır.
Hangi konuları işlediniz?

C'de seslenme sözü olduğu için ünlem kullanılmalıdır.
Ne olur biraz beni dinleyin!

D'de tamamlanmış bir cümle olduğundan nokta kullanılmalıdır.
Soğuk, yüzümüzü çatlattı.
A'da ise herhangi bir nedenden dolayı açıklanmak istenmeyen bir sözcük olduğundan üç nokta (...) kullanılmalıdır.
Ben bu söylediklerini ...'den duydum.

2. Aşağıdakilerin hangisinde soru işareti diğerlerinden farklı bir amaçla kullanılmıştır?

- A) Orada can verenler bizim evlatlarımız değil mi ki?
- B) 17.10.1973'te (?) Erzurum'da bir olaya karışmış.
- C) Acaba yokluğunda mutluluk saati çalacak mı?
- D) Bu kadar acıya neden katlanıyor?

Çözüm:

Soru işaretinin nerelerde kullanıldığını inceleyelim:

- a. Soru anlamı taşıyan cümle ve sözcüklerden sonra kullanılır.
— Hangi konuları gördünüz?
- b. Bilinmeyen yer, tarih vb. durumlar için kullanılır.
Yunus Emre (? – 1320)
- c. Bir bilginin şüpheyle karşılandığı veya kesin olmadığı durumlarda ayraç içinde soru işareti kullanılır.
İstanbul'dan Ankara'ya 8 (?) saatte gitmiş.

Buna göre, A, C ve D seçeneklerinde soru anlamı taşıyan cümlelerden sonra kullanılmıştır. Ancak B'de şüpheyle karşılaşılan, kesin olmayan bir durumu belirtmek için kullanılmıştır.
17.10.1973'te (?) Erzurum'da bir olaya karışmış.
Yanıt B'dir.

3. Aşağıdakilerin hangisinde kesme işareti (') doğru yerde kullanılmıştır?

- A) Osmanlı'nın kuruluş tarihi 1299 değil miydi?
B) Seçim'lerde o da oy kullanacak.
C) TRT'nin filmlerini beğeniyorum.
D) Edebiyat Fakültesi Dekanlığı'na dilekçe yazmış.

Çözüm:

Kesme işaretinin kullanıldığı yerleri inceleyelim:

- a. Özel adlara gelen çekim eklerini ayırmak için kullanılır.
Ankara'da Orhan'a
★ Kişi adlarından sonra kullanılan unvanlardan ve dil, kurum, kuruluş, akım, çağ, dönem adlarından sonra kesme işareti kullanılmaz.
Mustafa Kemal Paşanın
- b. Kısaltmalardan sonra gelen ekleri ayırmak için kesme işareti kullanılır.
SSK'nın , TBMM'nin
★ Sonunda nokta bulunan kısaltmalar kesme işaretiyle ayrılmaz.
Fr.dan İng.yi
- c. Sayılara getirilen ekleri ayırmak için kullanılır.
1993'te Turgut Özal öldü.
- d. Seslerin ölçü nedeniyle şiirde veya konuşma esnasında düştüğünü göstermek için kesme işareti kullanılır.
N'oldu Karac'oğlan
- e. Harflerden, kısaltmalardan ve eklerden sonra gelen ekleri ayırmak için kesme işareti kullanılır.
Alfabemiz A'dan Z'ye kadardır.
- f. Yabancı özel adlardan sonra kullanılan çokluk ve yapım eklerini de kesme işaretiyle ayırırız.
Moskova'lı John'lar
★ Yabancı özel adlar dışındaki özel adlara getirilen çokluk ve yapım ekleri, kesme işaretiyle ayrılmamalıdır.
Türkçede, Osmanlılar, Antalyalıya

Buna göre, A, B ve D seçeneklerinde kesme işareti yanlış kullanılmıştır.

C seçeneğinde kısaltmadan sonra gelen eki ayırmak için kullanılmıştır.
TRT'nin filmlerini beğeniyorum.
Yanıt C'dir.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde parantezle boş bırakılan yere üç nokta gelemez?

- A) Eve neler almışsın böyle: Sebze, meyve, çerez ( )
- B) Tabi ki kızgınım, hem de ( )
- C) Hani ( ) var ya, onunla geldim.
- D) Seni versinler ellere, beni vursunlar ( )

Çözüm:

Üç noktanın kullanıldığı yerleri görelim:

- a. Bitirilmemiş cümlelerin sonuna konur.
- b. Açıklanmak istemeyen kelime ve bölümlerin yerine konur.
- c. Alıntılarda atlanan yerleri belirtmek için kullanılır.
- d. Örneklerin sürdürülebileceğini göstermek için kullanılır.
- e. Cümlenin yarıda kesilerek geri kalan kısmının okuyucunun hayal gücüne bırakıldığı veya cümleye güç katmak amacı güdüldüğü durumlarda kullanılır.

Buna göre, A'da örneklerin sürdürülebileceğini göstermek için kullanılır.

Eve neler almışsın böyle: Sebze, meyve, çerez...

B'de söylemek istenmeyen bir durum vardır. Onun için kullanılmıştır.

Tabi ki kızgınım, hem de...

C'de yine söylenmek istenmeyen bir durum vardır.

Hani... var ya, onunla geldim.

Ancak D seçeneğinde tamamlanmış bir cümle olduğu için nokta kullanılmalıdır.

Seni versinler ellere, beni vursunlar.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde soru işareti kullanılmaz?

- A) Gittiğimiz davette kimler yoktu ki?
- B) Neden böyle ilgisiz davranıyor?
- C) Onun Burdur'da olduğu (?) söyleniyor.
- D) Ali'nin dedesi (? – 1973) yılları arasında yaşamış.

Çözüm:

Soru işaretinin nelerde kullanıldığını 2. sorumuzda açıklamıştık.

B'de soru anlamı taşıdığı için cümlede soru işaretinin kullanılması doğrudur.

C'de şüpheyle karşılaşılan, kesin olmayan bir durum için kullanıldığından doğru kullanılmıştır.

D'de bilinmeyen bir tarih için kullanıldığından doğru kullanılmıştır.

Ancak A'da tamamlanmamış bir cümle olduğundan soru işareti değil, üç nokta konulmalıydı.

Gittiğimiz davette kimler yoktu ki...

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde üç nokta söylenmek istenmeyen bir cümle yerine kullanılmıştır?

- A) Evlerinde her şey var: Tatlılar, tuzlular, ekşiler...
- B) Bana bak gelirim oraya...
- C) ... Ne söylesem, ne yapsam boş...
- D) Benimle ilgili öyle güzel düşünceleri var ki...

Çözüm:

Üç noktanın nerelerde kullanıldığını 1. sorumuzda açıklamıştık.

A'da örneklerin sürdürülebileceğini göstermek için kullanılmıştır.
C'de yapılan alıntıda, atlanılan yerleri belirtmek için kullanılmıştır.
D'de bitirilmemiş bir cümlenin sonunda kullanılmıştır.
B'de söylenmek istenmeyen bir cümle yerine kullanılmıştır.

7. Aşağıdakilerin hangisinde kesme işareti doğru yerde kullanılmıştır?

- A) Merve'ler ders çalışmaya kütüphaneye gitti.
- B) Zeynep Hanım'ın söylediklerini can kulağıyla dinledim.
- C) Karac'oğlan bir halk şairidir.
- D) Otogarda Kütahya'lı biriyle tanıştım.

Çözüm:

Kesme işaretinin nerelerde kullanıldığını 3. sorumuzda açıklamıştık.

A'da –ler eki “gil” aile anlamı verdiği için yapım eki olduğundan kesme işaretiyle ayrılmamalıdır.
“Merveler ders çalışmaya kütüphaneye gitti.”

B'de kişi adlarından sonra kullanılan unvanlara gelen ekler kesme işaretiyle ayrılmaz.
“Zeynep Hanımın söylediklerini can kulağıyla dinledim.”

D'de yabancı özel adlar dışındaki özel adlara getirilen çokluk ekleri kesme işaretiyle ayrılmamalıdır.
“Otogarda Kütahyalı biriyle tanıştım”

C'de seslerin ölçü nedeniyle şiirde veya konuşma esnasında düştüğünü göstermek için kesme işareti kullanılır. “Karac'oğlan bir halk şairidir.” C'deki kullanım doğrudur.

8. Ustabaşı ( ) tornalardan birinin üstüne sıçradı ( ) ameleleri topladı ( )
( ) Bana bakın ( ) öğleden sonra iş var ( )

Yukarıdaki cümlede parantezle boş bırakılan yerlere hangi noktalama işaretleri gelmelidir?

- A) (,) (,) (:) (—) (,) (.)   B) (:) (,) (,) (—) (,) (!)   C) (!) (,) (,) (—) (,) (.)   D) (,) (,) (:) (—) (,) (!)

Çözüm:

1. parantez virgül (,) : Vurgulanması gereken sözcüklerden veya öznenin sonra virgül gelir.
2. parantez virgül (,) : Sıralı cümleleri ayırmak için kullanılır.
3. parantez iki nokta (:): Konuşmalı yazılarda, konuşacak kişinin sözlerinden önceki cümlenin sonunda kullanılır.
4. parantez uzun çizgi (—) : Karşılıklı konuşmalarda, konuşmaların başında kullanılır.
5. parantez virgül (,) : Seslenme hitaplarından sonra kullanılır.
5. parantez ünlem (!) : Bu 5. paranteze bağlı olarak seslenme ve hitaplardan hemen sonra kullanılabileceği gibi cümlenin sonuna da konur. Burada böyle bir durum vardır.

Yanıt D'dir.

Ustabaşı, tornalardan birinin üstüne sıçradı, ameleleri topladı:

— Bana bakın, öğleden sonra iş var!

KONU TESTİ - 2

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde soru işaretinin kullanımıyla ilgili bir yanlışlık vardır?

- A) Bu hasta, ilaçlarını içiyor mu?
- B) Hiç kitap alıp da okudun mu ki?
- C) Ne diye dönüp duruyor havada kuşlar?
- D) Sana yan mı baktılar, bir şey mi söylediler?

2. "Kitap mı ( ) gazete mi okusam ( )" cümlesinde parantezle boş bırakılan yerlere hangi noktalama işareti getirilmelidir?

cümlesinde parantezle boş bırakılan yerlere hangi noktalama işareti getirilmelidir?

- A) (,) (?)
- B) (,) (.)
- C) (;) (.)
- D) (:) (!)

3. Aşağıdakilerden hangisinde kesme işareti (,) yanlış kullanılmıştır?

- A) Kız İstanbul'a gittiğini söyledi.
- B) Gazetede Atatürk'çülükle ilgili yazınızı okudum.
- C) Öğretmenimiz Gazap Üzümleri'ni okumamızı istedi.
- D) Reşat Nuri'nin bu romanı beni çok etkiledi.

4. Nesir denen düpedüz yazma biçimi, henüz en büyük illerimize kadar ulaşmamışken, nasıl olmuş da şiir en yoksul köylerimize kadar işlemiş (I) Ne tuhaf değil mi (II) Bizde şiir, nesrin güdük kalması pahasına gelişmiş (III) Kuş uçmaz, kervan geçmez, toprak damlı, çamur sıvalı bir eve girersiniz. Evin sahibiyle hoş beş edersiniz. Size kanı kaydandı mı gitgide açılır (IV)

Yukarıdaki paragrafta numaralandırılmış hangi iki cümlenin sonuna soru işareti konur?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) I ve IV
- D) III ve IV

5. Aşağıdakilerden hangisinde parantezle boş bırakılan yere soru işareti gelmelidir?

- A) Bütün acıları unuttu, işe yarar bir adam olmak ne iyi, ne kadar tatlıdır ( )
- B) Bunların hepsini yaparım; fakat onlar gibi nasıl düşünebilirim ( )
- C) Evin önünde gürül gürül su aksaydı, şöyle doya doya dökseydi, şakır şakır durulasaydı, nerede ( )
- D) Oraya nasıl gitti ( ) anlayamadım.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kesme işaretinin kullanımı doğrudur?

- A) Bu postaları Ayşe Hanım'mı getirdi?
- B) Bu dizi TRT'de yayınlanacakmış.
- C) Şu apartmanın 2.'nci katında oturuyoruz.
- D) Yaşar Kemal'in "İnce Mehmet" ' ini okudun mu?

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde soru işareti yanlış kullanılmıştır?

- A) Karacaoğlan 17. yüzyılda yaşamıştır?
- B) Gökte top sesleri, bir bir nerelerden geliyor?
- C) – Bak amca senin oğlun var ya...
- Eeee?
- D) Spor kulüplerimiz Çanakkale Abidesi'ne yardım için fedakârlık (?) edip özel bir turnuva yaptılar.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kesme işaretiyle (') ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) Nikaha Ali'de davet edilmişti.
- B) N'olur, beni dinle!
- C) Üniversiteyi Avrupa'da okumak istiyormuş.
- D) Bursa'ya hiç gitmedim.

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kullanılan soru işareti diğerlerinden farklı bir görevde kullanılmıştır?
- A) Onu hâla güzel buluyor musun?
B) İstanbul'un içerisinden aydınlatan tek ışık sönünce ne yapılabilir?
C) Asıl adı Yusuf Sinan olan Şeyhi (?-1429) Kütahyalıdır.
D) Sular mı yandı, neden tunca benziyor mermer?

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bitmeme işareti nedeniyle üç nokta kullanılmıştır?
- A) Karar aldık: Eğlenecek, gülecek...
B) Çantamda ne yok ki: Mendil, kalem, ruj...
C) Dinledim; seni, onu, bizi...
D) Bir an, işte o an...

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kesme işareti yanlış kullanılmamıştır?
- A) Atatürk'çü düşünce yaşatılmalı.
B) Ayşe'de seni bekliyor.
C) Akdeniz'e alıştım.
D) Marmarada'ki bir yelkenliyim.

12. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde parantezle boş bırakılan yere soru işareti getirilemez?
- A) Kaç para verdin buna ( )
B) Dün okula neden gitmedin ( )
C) Bazı kaynaklar Yunus Emre (1240) ( ) yılında doğduğunu yazıyor.
D) Hangi binada oturduğunu bilmiyorduk ( )

13. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde üç nokta (...) farklı görevde kullanılmıştır?
- A) Aydın insan; akılcıdır, toplumdur, barışçıdır...
B) Karşımızda yemyeşil dağlar...
C) Bu çiftlikte tüm hayvanlar var: Atlar, kuzular, eşekler...
D) Bütün işler bana kaldı: Temizlik, bulaşık, yemek...

14. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kesme işareti kullanılmamasından kaynaklanan noktalama yanlışı yapılmıştır?
- A) Sonunda annem de ikna oldu.
B) Karabaşı kulubeye kapattım.
C) Okuldan şimdi döndük.
D) Senden haber gelmedi.

15. "Seneye çok çalışsam" cümlesinin sonuna hangi noktalama işareti getirilmelidir?
- A) üç nokta (...)   B) nokta (.)
C) ünlem (!)   D) soru işareti (?)

16. 1. Kim isterse gelebilir
2. Toplandık; dertleştik
3. Masmavi gökyüzüne bak
4. Her ceza kanunu bilir

Yukarıdaki cümlelerin hangisinin sonuna üç nokta konmalıdır?

- A) 1   B) 2   C) 3   D) 4

17. "Ortaköy( ) de olmayı hep sevdim; ama ( )" cümlesinde parantezle boş bırakılan yerlere hangi noktalama işaretleri getirilmelidir?
- A) (?) (.)   B) (') (...)
C) (,) (.)   D) (!) (...)

18. Aşağıdaki cümlelerin hangisinin sonuna soru işareti konmaz?

- A) Bunları kim söyledi, bilmiyorum
- B) Yollarda mı kaldınız
- C) Aşk her şeyi affeder mi
- D) Kim kırdı bu camı

19. Aşağıda cümlelerin hangisinin sonuna üç nokta gelmeli?

- A) Bunların sorumlusu sadece ben miyim canım
- B) Dışarıda bir canlılık
- C) N'oldu, niye geldiniz
- D) Yeni bir bar açmış arkadaşlar

20. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde parantezle boş bırakılan yerlere kesme işareti getirilemez?

- A) İngiliz( )ceyi iyi konuşur.
- B) Avrupa( )dan yeni geldi.
- C) PTT( )ye hemen git.
- D) Annem İzmir( )den döndü.

21. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde parantezle boş bırakılan yere soru işareti getirilmez?

- A) Peki, son teklifiniz ne ( )
- B) Hani benim yemeğim ( )
- C) Hanginiz itiraz etmiş bakayım ( )
- D) Gelince hemen gidelim mi ( )

22. Aşağıdakilerden hangisinin sonuna üç nokta konur?

- A) Tanımadığımız ne güzellikler var, bilsen
- B) Ah! Bu dere, tepe, dağlar
- C) Denizler coştı, bu akşam bu ne hâl
- D) Tertemiz bir çevre için uğraşıyoruz

23. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kesme (') işareti yanlış kullanılmıştır?

- A) TBMM' de görüşmeler başladı.
- B) N' oldu ona anlamıyorum.
- C) Türkçe'ci bizi sınav yaptı.
- D) A' dan Z'ye konuyu biliyorum.

24. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde üç nokta (...) gibi anlamı vermek için kullanılmıştır?

- A) Bir türlü anlayamadık ki...
- B) Tüm paramı harcadım; şimdi...
- C) Ailesi büyüktü: Hala, dayı, amca...
- D) Sınıfta kalınca o kadar üzüldü ki...

25. "Kim bilmez; ağlarım, gülerim, susarım" cümlesinin sonuna örneklerin sıralanabileceğini göstermek amacıyla hangi noktalama işareti getirilmelidir?

- A) üç nokta (...)
- B) soru işareti (?)
- C) ünlem (!)
- D) nokta (.)

TÜRKÇE

ÜNİTE: NOKTALAMA İŞARETLERİ KONU: Noktalama İşaretlerinin Kullanımı

ÖRNEK SORULAR VE ÇÖZÜMLERİ

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tek tırnak doğru kullanılmıştır?

- A) “O, şiirin yorumuna açık olmasını ister ve daima ‘şiir her okuyanda ayrı duygular uyandırmalıdır’ der.”
- B) Yine ‘n’oldu’ da ağlıyorsun?
- C) Siz bir de Haşim’in ‘O Belde’sini okuyun.
- D) O bana: ‘Sizinle gelmek istiyorum.’ demişti.

Çözüm:

Tek Tırnak: Tırnak (“ ”) içinde verilen ve yeniden tırnağa alınması gereken bir sözü belirtmek için kullanılır. Öğretmenimiz, “mutlaka kitaplar içinde ‘Fatih – Harbiye’ yi okuyun” dedi.

Buna göre, B, C ve D seçeneklerinde tek tırnak gereksiz kullanılmıştır. A seçeneğinde tırnak içinde verilen bir sözün içinde yeniden tırnağa alınması gereken başka bir söz olduğundan doğru kullanılmıştır.

2. Aşağıdakilerin hangisinde ünlem (!) işareti diğerlerinden farklı bir amaçla kullanılmıştır?

- A) “Bugün hayatımın en büyük günü olacak!” diye gürleyen Okan’a baktım.
- B) Gelene bakın hele (!) küçük dağları yaratmış gibi.
- C) Bu memleket sahipsiz değildir, o kadar!
- D) Koşun, çocuk düştü!

Çözüm:

Ünlem İşareti (!) :

- a. Sevinç, üzüntü, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümlelerin sonuna konur.
Yazıklar olsun sana!
Yaşasın başardık!
- b. Şaşma, küçümseme, alay, güvensizlik anlamı bildirmek için, ilgili sözcük ya da cümlenin yanına ayraç içine alınarak konur.
Bu yazar (!) ne güzel eserler (!) vermiş.
- c. Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra kullanılır.
Ey Türk Gençliği!
Dur, yolcu!

Buna göre, A, C ve D seçeneklerinde sevinç, üzüntü, acı... gibi duyguları anlatan ve seslenme, hitap bildiren cümleler var. B seçeneği diğerlerinden farklıdır. B’de alay, küçümseme vardır.

3. Aşağıdakilerin hangisinde kısa çizgi (-) yanlış kullanılmıştır?

- A) Düşmanlık ne garip hadiseydi bize birbirimizizi tanımak fırsatı vermiyordu.
- B) Tahtada “ger-gin-leş-miş-ti” sözcüğünü bu şekilde ayırdı.
- C) Pelin: -Yarın size gelmeyi düşünüyorum- dedi.
- D) Çocuklar sınavda – özellikle Türkçe sınavında-acele ediyor.

Çözüm:

Kısa Çizgi (-):

- a. Satır sonuna sığmayan sözcükleri, hecelere bölerken kullanılır.
Yarın gele-
ceğiz.
- b. İki kelimenin gösterdiği başlangıçla sonu veya aralarındaki bilgiyi, bağlantıyı göstermek için kullanılır.
Türkçe, Ural – Altay dil ailesindedir.
- c. Cümle içinde ara söz ya da cümleyi belirtmek için kullanılır.
Bu olaylardan sonra –sen de anımsayacaksın- onlarla ilişkimi kesmiştim.
- d. Dilbilgisinde ekler ve kökler arasında ayırıcı bir işaret olarak kullanılır.
yaz - ma - mış - tı - m
- e. Dilbilgisinde eklerin başına konur.
-den, -gın
- f. Rakamların arasında kullanılır. “ilâ” anlamı verir.
3 – 4 öğrenci, 30 – 35 yaşlarında
- g. Eski harfli metinlerin yeni yazıya aktarılmasında Arapça ve Farsça kurallara göre yapılmış tamlamaların, birleşik ve türemiş kelimelerin ögelerini ayırmak için kullanılır.
Fecr-i Âti Servet-i Fünûn
- h. Adres yazarken semt ile şehir arasında kullanılır.
Maltepe – İstanbul, Keçiören - Ankara
- ı. Matematikte çıkarma işareti olarak kullanılır.
125 – 15 = 110

Buna göre seçenekleri inceleyelim:

A'da satır sonuna sığmayan sözcükleri, heceleri bölmek için kullanılmıştır.

B'de ekler ve kök arasında ayırıcı işaret olarak kullanılmıştır.

D'de cümle içinde ara sözü belirtmek için kullanılmıştır.

C'de kısa çizgi değil, tırnak kullanılmalıdır.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde uzun çizgi (—) kullanılmalıdır?

- A) Kadın ( ) zavallı ( ) hiç evlenmemiş, hiç ana olmamıştı.
- B) Ankara ( ) İzmir arası kaç saat sürüyor?
- C) Sınıf öğretmeni ( ) “Yarın onları tiyatroya götüreceğim” dedi.
- D) Bana ansızın bu soruyu sordu:
( ) Kimin yaptığını biliyor musun?

Çözüm:

Uzun Çizgi (—) : Karşılıklı konuşmada, konuşan değiştiğinde, sözlerin başına konur. Buna konuşma çizgisi de denir.

Buna göre,

A'da ara söz olduğundan kısa çizgi kullanılmalıdır.

Kadın -zavallı-hiç evlenmemiş, hiç ana olmamıştı.

B'de iki kelimenin gösterdiği başlangıçla sonu veya aralarındaki bilgiyi, bağlantıyı göstermek için kısa çizgi kullanılır.

Ankara - İzmir arası kaç saat sürüyor?

C'de bir kimseden aktarılmış bir cümle olduğundan iki nokta konmalıdır.

Sınıf öğretmeni: “Yarın onları, tiyatroya götüreceğim.” dedi.

D'de konuşma çizgisi kullanılır. Çünkü karşılıklı bir konuşma vardır.

Bana ansızın bu soruyu sordu:

— Kimin yaptığını biliyor musun?

5. Çınarın altında oturduğunuzda kendiniz değil ( ) çınar olun ( ) ormanda orman ( ) kırdaki kır ( ) insanlarla insan olun ( )

Yukarıdaki cümlede parantezle boş bırakılan yerlere hangi noktalama işaretleri getirilmelidir?

- A) (,) (;) (,) (,) (.)   B) (,) (:) (,) (,) (.)   C) (,) (;) (,) (,) (!)   D) (,) (:) (,) (,) (!)

Çözüm:

1. parantezde virgül (,) : Vurgulanması gereken öge için kullanılmıştır.
2. parantez noktalı virgül (;) : Ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için kullanılır.
3. ve 4. parantez virgül (,) : Eş görevli sözcüklerin arasında kullanılmıştır.
5. parantez nokta (.) : Tamamlanmış bir cümle olduğu için nokta kullanılır.

Çınarın altında oturduğunuzda kendiniz değil, çınar olun ; ormanda orman, kırdaki kır, insanlarla insan olun. Buna göre yanıt A'dır.

6. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde parantez yanlış kullanılmıştır?**

- A) Karşıma dikilmiş müstehzi (alaycı) bir ifadeyle beni süzüyor.
B) Türkçede (-daş) la yapılmış birçok türemiş sözcük vardır.
C) "Suç ve Ceza" Dostoevski (Dostoyevski) nin eseridir.
D) Kutudaki kağıtları (dün yazı yazmak için ayırdıklarımı) bana getirir misin?

Çözüm:

Parantez araç ( ) :

- a. Cümle içinde verilen açıklayıcı bilgileri içine alır.
- b. Tiyatro eserlerinde konuşan kişinin hareketlerini, durumunu açıklamak ve göstermek için kullanılır.
Polis – (Sert ve şüpheli bir tavırla) Emin misin?
- c. Yabancı kelimelerin okunuşu, Türkçe karşılıkları, tarihler parantez içine alınır.
Denemeler Montaigne (Monteyn) nin eseridir.
Bana müptelâ (bağımlı) olduğunu söyledi.
A'da eski bir sözcüğün Türkçedeki anlamı için kullanılmıştır.
müstehzi (alaycı)

C'de yabancı bir sözcüğün Türkçedeki okunuşunu göstermek için kullanılmıştır.
Dostoevski (Dostoyevski)

D'de açıklayıcı bilgi vermek amacıyla kullanılmıştır.

Ancak B'deki kullanım yanlıştır. Paranteze gerek yoktur.

7. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde parantezle boş bırakılan yere ünlem gelmelidir?**

- A) En fazla eksikliğini çektiğimiz iki şey ( ) sirke ve şeker
B) Öğle yemeğinde bölük karavana yedi ( )
C) "Yalan söylersin sen ( )" diye huysuzlandı.
D) Sevgili Anne, Baba, Buket, ve Küçük Cem ( )

Çözüm:

Ünlemin kullanıldığı yerleri 2. sorumuzda açıklamıştık. Buna göre, A'da açıklama yapıldığından iki nokta kullanılmalıdır. En fazla eksikliğini çektiğimiz iki şey: sirke ve şeker B'de tamamlanmış cümle olduğu için nokta konulmalıdır. Öğle yemeğinde bölük karavana yedi. D'de yazışmalarda hitap ve seslenmelerde virgül kullanılır. Sevgili Anne, Baba, Buket, ve Küçük Cem, C'de ise ünlem kullanılmalıdır. "Yalan söylersin sen!" diye huysuzlandı.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tırnak işareti doğru kullanılmıştır?

- A) Akşamleyin yemekte "dünkü yemekte" yine aynı konu konuşuldu.
- B) "Türk Dili Dergisi"nde çıkan yazısını beğendim.
- C) Öğretmenim "Daha disiplinli ders çalışmayı ne zaman düşüneceğimi" sordu.
- D) "Ateşten Gömlek" Halide Edip'in tanınmış romanlarından.

Çözüm:

Tırnak İşareti (" "):

- a. Bir metin içerisinde, başkasından aynen aktarılan sözler tırnak içinde verilir. Bir medeniyet ki "Bir kişiyi diriltiren bütün insanlığı diriltmiş, bir insanı öldüren de bütün insanlığı öldürmüş gibidir." diyen bir ruhla gelir.
★ Aynen alınmayan söz ve yazılar tırnak içinde gösterilemez.
- b. Özellikle vurgulanmak istenen sözcükler tırnak içinde alınır. Höyük sözü, Anadolu'da "tepe" olarak kullanılır.
- c. Kitapların ve yazıların adları ve başlıkları tırnak içinde verilir. Mehmet Akif Ersoy'un şiirleri "Safahat" adı altında toplanmıştır.

Buna göre, A'da ara söz olduğundan virgül ya da kısa çizgi olmalıydı. Akşamleyin yemekte -dünkü yemekte- yine aynı konu konuşuldu. Akşamleyin yemekte, dünkü yemekte, yine aynı konu konuşuldu.

B'de dergi ismi tırnak içine alınmıştır. Yanlış kullanılmıştır. Çünkü gazete ve dergi başlıkları tırnak içine alınmaz. Türk Dili Dergisi'nde çıkan yazısını beğendim.

C'de aynen aktarılmayan cümleler tırnak içine alındığından yanlıştır. Öğretmenim, daha disiplinli ders çalışmayı ne zaman düşüneceğimi sordu.

D'de kitap adı tırnak içinde verilmiştir. Doğru kullanılmıştır.

KONU TESTİ - 3

1. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde ünlem (!) kullanılmaz?

- A) Ooh, yaşamak hakikaten doyulamayacak kadar tatlı!
- B) Babası çok zenginmiş de (!) sokak çocuklarının hayatına özendiği için böyle dilenci gibi dolaşıyormuş.
- C) Ne kadar gamlı bu akşam vakti!
- D) Ya beni de götür, ya sende gitme!

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tırnak işareti farklı görevde kullanılmıştır?

- A) Karşıdan: "Hey! Gelsenize." diye seslendi.
- B) Olaylara "gerçekçi" yaklaşmalısın.
- C) Dedem: "Savaş yılları zordu." der.
- D) Annesine: "Hemen geliyorum." demiş.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde parantez gereksiz kullanılmıştır?

- A) Yunus Emre (1240 – 1320) ünlü şairimizdir.
- B) Latife (şaka) ettim, diye geçiştirdi.
- C) Kardeşimi (yani en küçük olanı) bu yıl okula başlattık.
- D) İnsanları tanımayı (buna çok inanmasan da) başardım.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünlem (!) diğerlerinden farklı bir görevde kullanılmıştır?

- A) Açıyorlar küçücük esmer avuçlarını: - Emmilerim sadaka! Emmilerim sadaka!
- B) Sağ olsun, bize yardım etmek için(!) yanımızdan hiç ayrılmadı.
- C) Ey yükselen yeni nesil! İstikbâl sizindir.
- D) Aman, sabah olmasın, bu karanlık sokakta; Bu karanlık sokakta bitmesin yolculuğumuz!

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde parantez farklı görevde kullanılmıştır?

- A) Mehmet Akif (1873 – 1936) büyük şairdi.
- B) Bu sınav (imtihan) zor olacak
- C) Cümlede zıt (karşıt) anlamlı sözcük var.
- D) Türkçede uyak (kafiye) çeşitlerini öğrendik.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde parantez işareti ( ) ötekilerden farklı bir görevle kullanılmıştır?

- A) Bu eserde imlâ (yazım) hataları var.
- B) Yazarın öyküleri (hikayeleri) beni sarmadı.
- C) Halikarnas Balıkcısı (Cevat Şakir Kabaağaçlı) edebiyatımızın özgün kalemlerindendir.
- D) Nurcan (biraz ileri çıkarak) – Bunu ben de istiyorum.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kısa çizgi (-) yanlış kullanılmıştır?

- A) Beşiktaş – Fenerbahçe bugün mü?
- B) Bu cümlede "-den" eki yapım eki görevinde kullanılmıştır.
- C) Fatoş eski – püskü bir elbise giymişti.
- D) Batı medeniyetinin temelinde Yunan – Lâtin kültürü yatmaktadır.

8. Aşağıdaki durumların hangisinde kısa çizgi (-) kullanılmaz?

- A) Satır sonuna sığmayan sözcüleri bölmek için
- B) Cümle içindeki ara sözleri, ara cümleleri ayırmak için
- C) Dilbilgisi incelemelerinde kökleri ve ekleri ayırmak için
- D) Eş görevli sözcükleri ayırmak için

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tırnak işareti yanlış kullanılmıştır?

- A) Onun ilk okuduğum eseri “Beyaz Kale” dir.
- B) Sait Faik: “Bir insanı sevmekle başlar her şey.” diyor.
- C) Annem sordu:”Sınavdan kaç aldın?”
- D) Kitabı “geçen hafta sonu aldığımı” okudun mu?

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünlemle ilgili verilen bir bilgi değildir?

- A) Bir metinden yapılan alıntılarda veya aktarmalarda, atlanan yeri göstermek için ünlem kullanılır.
- B) Küçümseme, alaya alma, yerme amacıyla kullanıldığını göstermek için, sözcüğün hemen yanında parantez içinde ünlem işareti kullanılır.
- C) Seslenme, çağırma, emir ve uyarı sözlerinden sonra kullanılır.
- D) Sevinç, keder, korku, hayranlık, hayret... gibi heyecanlı duygular anlatan cümlelerin sonuna konur.

11. Aşağıdaki cümlelerin hangisinden sonra ünlem (!) işareti getirilemez?

- A) Doğru dürüst anlatsana sen şu olayı
- B) Sende hiç vicdan yok ki
- C) Çok biliyorsan sen yapsaydın
- D) Bugün seni görebilecek miyim

12. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kısa çizgi ara sözü ayırmada kullanılmıştır?

- A) Anne – kız ilişkisi hiç bozulmaz.
- B) 09.30 – 10.30 arası görüşme yapacağım
- C) İstanbul – Ankara karayolu bakıma alındı.
- D) Kapıyı – şu kırık olanı – tamir ettirdim.

13. Aşağıdaki verilen bilgilerden hangisi ünlemle (!) ilgili değildir?

- A) Emir cümlelerinin sonuna konur.
- B) Kaba sayılan veya herhangi bir sebepten dolayı anlatım sırasında söylenmek istenmeyen sözcüklerin yerine ünlem kullanılır.
- C) Hayret, şaşma, beğenme, nefes, özlem, bezginlik vb. heyecanlı duygular anlatan cümlelerin sonuna ünlem konur.
- D) Çağırma ve seslenmelerden sonra kullanılır.

14. “Cümlenin anlamına belirsizlik, emin olmama, bilgiden şüphe anlamı vermek için parantez içinde.... işareti kullanılır.” cümlesinde boş bırakılan yere hangi noktalama işareti getirilmelidir?

- A) soru işareti (?)
- B) ünlem (!)
- C) kısa çizgi (-)
- D) üç nokta (...)

15. Merve: (I) Geçen sene de bana aynı şeyi hediye etmişlerdi (II) Bunu bile hatırlamıyorlar (III)(IV) diye bağırdı.

Yukarıdaki numaralandırılmış yerlerden hangisinde ünlem kullanılmalıdır?

- A) I   B) II   C) III   D) I

16. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kısa çizgi ile ilgili yanlış bir bilgi verilmiştir?

- A) Satır sonuna sığmayan kelimeler hecelerine bölünürken kısa çizgi kullanılır.
- B) Dilbilgisinde kök ve ekleri göstermede kullanılır.
- C) Tiyatro eserlerinde konuşmaların başına konur.
- D) Kelimeler arasına “den, ile, arasında” anlamları vermek için kullanılır.

17. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tırnak işareti gereksiz kullanılmıştır?

- A) Meltem: "Hep gelin." dedi.
- B) Onunla "beraber" geldik.
- C) Reşat Nuri'nin "Çalığışu" nu okudum.
- D) Kardeşim: "Niye almadın?" dedi.

18. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kısa çizgi (-) **yanlış** kullanılmıştır?

- A) Birinci Dünya Savaşı (1914 – 1918) dört yıl sürdü.
- B) Kocaman – kocaman elleri vardı.
- C) 2004 – 2005 öğretim yılı başlıyor.
- D) Özne – yüklem ilişkisini işledik.

19. Aşağıda cümlelerin hangisinde tırnak işareti farklı şekilde kullanılmıştır?

- A) Yeni bir "barış taarruzu" başladı.
- B) En beğendiğim "Çalığışu" romanıdır.
- C) Ben "iyi niyet" diye bir şeye inanmıyorum.
- D) O yıllarda Avrupa'ya "kaçak" gidilirdi.

20. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde parantez işareti farklı görevde kullanılmıştır?

- A) Derste yazım (imlâ) kurallarını işledik.
- B) Açık istiare (eğretileme) bir benzetme türüdür.
- C) Çok muteber (değerli) birisidir.
- D) Arayacak (pek emin değilim ama) beni akşama

21. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kısa çizgi yanlıs kullanılmıştır?

- A) Sabah – akşam ilaç içiyor.
- B) "-den" eki bir hâl ekidir.
- C) Buradan apar – topar uzaklaştı.
- D) Konaklar Beykoz – Beylerbeyi arasında uzanıyor.

22. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tırnak işareti gereksiz kullanılmıştır?

- A) Adların yerini tutan sözcüklere "adıl" denir.
- B) Halit Ziya "Saray ve Ötesi"nde başarıyı yakalamış.
- C) Sonunda bize gel dedi; "Gelmiştik"
- D) Hepimiz bu uğurda "barış" mesajı verdik.

23. "Cümlelerin anlamına alay, küçümseme, inanmama anlamı katmak için parantez içinde .....işareti kullanılır." cümlesinde boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Virgül (,)
- B) Üç nokta (...)
- C) Ünlem (!)
- D) Soru işareti (?)

24. Hasan efendi:
( ) Ne kadar kalacaksınız ( )
Adam yanıt verdi:
( ) Bilmiyoruz.

Parçada parantezlerle boş bırakılan yerlere hangi noktalama işaretleri getirilmelidir?

- A) (,) (!) (–)
- B) (–) (?) (–)
- C) (,) (.) (...)
- D) (–) (!) (–)

25. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kısa çizgi yerine virgül de kullanılabilir?

- A) Sen Adana – Antalya arasında mı kaza yaptın?
- B) Batı uygarlığında Yunan – Roma düşüncesi oluyorlar.
- C) Dostlarının hepsi – pek dostu da yoktu ya – onu terk etti.
- D) Yıllarca Hristiyan – Müslüman savaşları yapıldı.